

Κεραμεικού ανασκαφῶν

ὑπὸ

Κωνσταντίνου Κουρουνιώτου.

Τὸν Ιανουάριον τοῦ παρελθόντος ἔτους οἱ ἐργάται τοῦ Ἰπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ὅπερ κατὰ παράκλησιν τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ τμήματος εἶχεν ἀναλάβει τὴν μερικὴν δενδροφύτευσιν τοῦ χώρου τοῦ παρὰ τὸν Ἡριδανὸν νεκροταφείου ἐν τῷ Κεραμειῷ, σκάπτοντες ὅπισθεν τῶν μνημείων τῆς Δημητριάς καὶ Παμφίλης (Conze *Grabr.* ἀρ. 109 πίν. 40, Brueckner *Friedhof am Eridanos* σ. 93 κέ. καὶ 33 κέ.) καὶ τῆς στήλης τῆς Γλυκέρας (Conze *Grabr.* 1570, *Friedhof am Eridanos* σ. 98 N° 3), ὡς καὶ ὅπισθεν τῆς τραπέζης τῆς Δημητριάς Διονυσίου (*Fried. am Erid.* σ. 98 N° 4) πρὸς ὄρυξιν ἀβαθοῦς λάκκου προσέκρουσαν ἐπὶ πηλίνων κεραμίδων, ἃς εὐτυχῶς ἀνεγνώρισαν ὡς καλύμματα τάφων καὶ δὲν μετεκίνησαν. Λαθῶν γνῶσιν τοῦ πράγματος διέκοψα τὴν δενδροφύτευσιν ἐν ἐκείνοις τοῖς χώροις καὶ ὀρηθεῖς ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν οὕτω ἀποκαλυφθέντων τάφων, προέβην ὅπισθεν τῶν μνημείων τῆς Δημητριάς καὶ Παμφίλης εἰς ἀνασκαφὴν τετραγωνικοῦ χώρου (*εἰκ. 1-3*), περιλαμβανομένου ἀνατολικῶς ὑπὸ τοῦ τοίχου τοῦ μνημείου τῆς Δημητριάς καὶ Παμφίλης καὶ τοῦ ὀπισθίου τῆς προσόψεως τοῦ περιβόλου τῆς οἰκογενείας τῆς Δημητριάς καὶ Παμφίλης (*Fried. am Erid.* XII Bezirk), νοτιῶς ὑπὸ τοῦ χωρίζοντος τὸν περιβόλον τοῦτον ἀπὸ τοῦ περιβόλου τῶν Μεσσηνίων (XIII Bezirk) τοίχου MN (*Fried. am Erid., Plan*), πρὸς Β ὑπὸ γραμμῆς διηκούσης ὑλίων ἐντεῦθεν τοῦ ΒΔ ἄκρου τοῦ μνημείου τῆς Δημητριάς καὶ Παμφίλης μέχρι ὀλίγον πρὸς Δ τῆς στήλης τῆς Γλυκέρας, καὶ δυσμικῶς διὰ γραμμῆς διηκούσης ἀπὸ τοῦ Δ ἄκρου τοῦ βάθρου τῆς Γλυκέρας μέχρι πρὸ τοῦ τοίχου MN ἀνέσκαψα δηλαδὴ περίπου τὸν χώρον, ὅστις χαρακτηρίζεται ὡς XII Bezirk ἐν *Friedhof am Eridanos* σ. 94 εἰκ. 59,

πλὴν τοῦ χώρου τοῦ ὑπὸ τὴν λουτροφόρον τοῦ Ἀγγήνορος (C) καὶ τοῦ τυμβιδίου τῆς δορκάδος (21), μετ' ὀλίγου χώρου πρὸς δυσμᾶς. Ἀνέσκαψα πρὸς τούτοις ὀλίγον χώρον ὅπισθεν τῆς τραπέζης τῆς Δημητριάς Διονυσίου.

Ἐσκάφησαν ἐν ὄλῃ δέκα τέσσαρες τάφοι, ἧτοι ἐννέα ἐν τῷ χώρῳ τῆς Δημητριάς καὶ Παμφίλης, δύο ὀπισθεν τῆς στήλης τῆς Γλυκέρας καὶ τρεῖς ὀπισθεν τῆς τραπέζης τῆς Δημητριάς.

α'. Τάφοι τοῦ χώρου τῆς Δημητριάς καὶ Παμφίλης. Τάφος α. Πρὸς Δ τοῦ ΒΔ τοῦ ἀναγλύφου τῆς Δημητριάς καὶ Παμφίλης κειμένου θεμελίου βάθρου ἐκ κροκαλοπαγῶν λίθων (b ἐπὶ τοῦ σχεδίου ἐν *Fried. am Eridanos* σελ. 94 εἰκ. 59 πρὸς αὐτόθι σελ. 95)· τὸ ΒΑ ἄκρον τοῦ τάφου ἀπέεχεν ὀλίγα μόνον ἑκατοστὰ ἀπὸ τοῦ ΝΔ ἄκρου τοῦ θεμελίου. Ὁ νεκρὸς ἔκειτο ἐν βᾶθει 0·90 περίπου ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ θεμελίου. Μῆκ. τοῦ τάφου 2·00 περίπου καὶ πλάτος 0·85. Ὡς κάλυμμα ἐχρησίμευσαν τρεῖς κοῖλαι κεραμίδες ἐκ τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν ἐπένδυσιν τῶν τοίχων φρεάτων καὶ φρεατιῶν, αἵτινες εἶχον καὶ τὴν συνήθη ἡμικυκλικὴν ὀπήν πρὸς διευκόλυνσιν τῶν κατερχομένων πρὸς καθαρισμὸν εἰς τὰ φρέατα (πρὸς καὶ τάφον ἐν VIII περιβόλῳ *Fried. am Eridanos* σελ. 93, καὶ τάφον ε ἐν περιβόλῳ Ἡρακλειωτῶν ΑΕ 1910 σελ. 128). Αἱ κεραμίδες εἶχον καταπέσει θραυσθεῖσαι, οὕτω δ' ὁ τάφος ἦτο πλήρης χώματος, ἐν ᾧ εὐρέθησαν ἐλάχιστα τεμάχια ἀσημάντων ἀγγείων μετὰ μελανοῦ γανώματος εἰσχωρήσαντα πιθανώτατα μετὰ τῶν χωμάτων εἰς τὸν τάφον.

Ὁ τάφος δὲν εἶχεν ἰδιαιτέραν στρωσιν, ἀλλ' ὁ νεκρὸς ἔκειτο ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ ἐδάφους ἔχων τὴν κεφαλὴν πρὸς Ν. Πλησίον τῆς δεξιᾶς χειρὸς εὐ-